

Mishnah Demai, chapter 4

משנה דמאי פרק ד

(1) If a man bought fruit from one who was not trustworthy regarding tithes [i.e., an *am ha'aretz*] and he forgot to tithe them [before the Sabbath], he inquires of the seller on the Sabbath [if he had tithed them] and may eat, according to his word [since on the Sabbath itself even untrustworthy people do not lie] but at nightfall after the Sabbath [if he had fruit left over],

he may not eat from them unless he tithes them first [this leniency was only instituted regarding the Sabbath, since one may not tithe on the Sabbath]. If he could not locate the seller, but another person who was not reliable regarding tithes declared to him that [he knows that] they had been tithed, he [too, is believed and he] may [therefore] eat them according to his word; but at nightfall, after the Sabbath, he may not eat from them unless he had first tithed them. If *terumat ma'aser* [which is 1/100th] of *demai* had become mixed up again [with the produce] from which it had been taken [and now the entire mixture is *meduma*, since it does not have the necessary 1 part to 100 in order to become nullified], Rabbi Shimon of Shezuri says; Even on a weekday he may ask the seller [whether or not he had tithed them and, in the case where the seller had already tithed, his own setting aside of *terumat ma'aser* was not necessary] and [he may therefore] eat, according to his word [the reason we trust the *am ha'aretz* here is; once the purchaser tells him that he had set aside *terumah* he fears lying concerning something to which the death penalty is attached].

(2) If a [newlywed] man imposed a vow upon his friend to eat with him [i.e., he

רבנו עובדיה מברטנורא

א הלוקח פירות. בשבת יאכל על פיו. דאימת שבת עליו, שמתיראים לעבור עבירה ולשקר בשבת יותר מבחול: תרומת מעשר של דמאי. להכי נקט תרומת מעשר דעמי הארץ נחשדו עליה דסברי אינה במייתה כל זמן שלא הופרש מעשר ראשון, אבל תרומה גדולה לא נחשדו עליה, ותרומת מעשר הויה אחד ממאה, וכשחזרה למקומה לפחות ממאה, חזרה ומדמעת: שואלו ואוכלו על פיו. דמאחר שנקרא לה שם תרומה אימת דמוע על עם הארץ, וירא לשקר. והלכה כרבי שמעון שזורי: **ב** המדיר את חברו שיאכל עמו. דאמר ליה קונם מה שאתה נהנה לי אם אין אתה סועד אצלי:

said: May all that I have be prohibited to you if you don't partake of my meal], and the friend does not trust him regarding tithes, he may eat with him on the first Sabbath [after his marriage], provided however, that the man had told him that the food had been tithed, even though, he does not trust him [that in fact it had been tithed] However, on the second Sabbath, although the man is bound by a vow not to enjoy any benefit from him, [if he does not join him in the meal] still he may not eat with the man unless he [himself] first tithed [the food].

(3) [When setting aside tithes of *demai* it is only *terumat ma'aser* and *ma'aser sheni* that are set aside; however, *ma'aser rishon* for the Levite, and *ma'aser oni* for the poor are not aside. The reason being that since tithes are permitted to be eaten by Israelites, therefore, it is not a question of a prohibition, such as would exist in a case of questionable *terumah*. Rather, it is a question of ownership; does this first tithe belong to the Levi, or the *ma'aser oni* to the poor? Since the very definition of *demai* is; **doubt as to whether or not it has already been tithed**, he may, therefore, tell the Levi, or the poor man; Bring proof that this was not already tithed. However, regarding the *terumah* of the tithe, he must first designate an area for the tithe and only then can he set aside *terumat ma'aser*.] Rabbi Eliezer says: A man need not designate the poor man's tithe of *demai* [since the *am ha'aretz* is not suspect in not setting aside *ma'aser oni*; being that there is a death penalty involved, עיין תי"ט ... האוכל) the *am ha'aretz* sets it aside, but then keeps it for himself]. But the Sages say: [Since the *haver* loses nothing anyway, we are stringent and] he must designate it, but he need not [actually] set it apart.

(4) If a man had designated the *terumat ma'aser* of *demai* [to a certain corner of רבנו עובדיה מברטנורה

שבת הראשונה. של סעודת נשואין לבחור שנשא בתולה, התיירו לו לאכול עמו, משום איבה: **ג אין אדם צריך לקרות שם למעשר עני של דמאי.** דלא נחשדו עמי הארץ על מעשר עני, שהם יודעים שפירות הטבולים למעשר עני הם במיתה ומפרישים אותן, ולוקחים אותן לעצמן: **וחכמים אומרים.** אף על פי כן קורא לו שם שהרי אינו מפסיד כלום בזה דאין צריך להפריש וליתן לעני, משום דעני הוה בזה מוציא מחבירו, והמוציא מחבירו עליו הראיה: **ד מי שקרא שם לתרומת מעשר של דמאי.** שאמר תרומת מעשר שאני חייב להפריש מכרי זה יהא מונח בצפונה

שיאכל אצלו, והוא אינו מאמינו על המעשרות, אוכל עמו בשבת הראשונה, ואף על פי שאינו מאמינו על המעשרות, ובלבד שיאמר לו מעשרין הן. ובשבת שנייה, אף על פי שגדר ממנו הנזיה, לא יאכל עד שיעשר: **ג רבי אליעזר אומר,** אין אדם צריך לקרות שם למעשר עני של דמאי. **וחכמים אומרים,** קורא שם ואין צריך להפריש: **ד מי שקרא שם לתרומת מעשר של דמאי ולמעשר עני**

the pile], or the *ma'aser oni* of produce that had definitely not been tithed, he may not actually separate it on the Sabbath [to give to the priest or to the poor man]. However, if the priest and the poor man usually eat with him, they may come and partake [from that produce] provided that he informs them [that it is *terumat ma'aser* or, in the latter case, *ma'aser oni*. If he does not inform them, then it is the equivalent of feeding them from

terumot and *ma'aserot* which is prohibited].

(5) If a man said to one who was not trustworthy regarding tithes; Buy [produce] for me from one who is reliable or from one who gives tithes, he is not trusted [since the *am ha'aretz* may say of someone untrustworthy, I trust him]. However if the man said; Buy it for me from So-and-So, he is trusted. If he went to buy it from him [and then returned] and said; I did not find him, so instead I bought [produce] for you from another man who is reliable, he is not trusted.

(6) If a man came to a city where he doesn't know anyone, and said; Who is trustworthy here? Who gives tithes here? And someone replied; I can be believed, he is not believed [since one cannot testify regarding himself], but if he replied; So-and-So is trustworthy, he may be believed [a leniency the Rabbis permitted where he absolutely is not familiar with anyone]. If the man went to

רבנו עובדיה מברטנורא

או בדרומו ולא הפרישה. ותרומת מעשר של דמאי דנקט לפי שהישראל קורא לה שם ונותנה לכהן ולוקח המעשר לעצמו, אבל תרומת מעשר של ודאי אין הישראל קורא לה שם, אלא הוא נותן מעשר ללוי, והלוי מפריש תרומת מעשר ונותנה לכהן; **לא יטלם**. כדי ליתנם לכהן או לעני שבחצר ושבמבוי, שאסור ליתן מתנות לכהן ולעני בשבת, אבל בלמודים לאכול אצלו, כלומר הרגילין לאכול על שלחנו שרי, ובלבד שיודיעם שהם של תרומת מעשר, או של מעשר עני, שאם אינו מודיעם והם סבורים שמשלו הוא מאכילם, הוה ליה כמאכיל אורחיו תרומות ומעשרות שהוא אסור: **ה אינו נאמן**. דאפילו ימצא שלקח ממי שאינו נאמן מצי לאשתמוטי ולומר בעיני היה נאמן אבל כי אמר ליה מאיש פלוני לא מצי לאשתמוטי דהא אינו רשאי ליקח מאחר: **ו איש פלוני נאמן הרי זה נאמן**. אף על גב דלא היה ראוי להאמינו כיון שהוא עצמו חשוד קולא היא שהקילו באכסנאי משום חיי נפש. ודוקא כשאין מכיר אדם שם, אבל אם מכיר אדם שם, לא יטול אלא מן המומחה: **מי כאן**

שֶׁל וּדְאִי, לֹא יִטְלֵם בְּשִׁבְתָּ. וְאִם הָיָה כֹהֵן או עֲנִי לְמוּדִים לְאָכַל אֲצִלוֹ, יְבוֹאוּ וַיֹּאכְלוּ, וּבְלִבָּד שִׂיּוּדֵי־עַם: הַ הָאוֹמֵר לְמִי שְׂאִינוּ נְאֻמָּן עַל הַמַּעֲשָׂרוֹת, קָח לִי מִמִּי שֶׁהוּא נְאֻמָּן וּמִמִּי שֶׁהוּא מַעֲשֵׂר, אִינוּ נְאֻמָּן. מֵאִישׁ פְּלוֹנִי, הָרִי זֶה נְאֻמָּן. הֲלֹךְ לָקַח מִמֶּנּוּ, וְאָמַר לוֹ לֹא מִצְּאִתּוֹי וְלָקַחְתִּי לָךְ מֵאַחַר שֶׁהוּא נְאֻמָּן, אִינוּ נְאֻמָּן: וְ הַנִּכְנָס לְעִיר וְאִינוּ מְכִיר אָדָם שָׁם, אָמַר, מִי כִאֵן נְאֻמָּן. מִי כִאֵן מַעֲשֵׂר. אָמַר לוֹ אַחַד, אֲנִי, אִינוּ נְאֻמָּן. אִישׁ פְּלוֹנִי נְאֻמָּן, הָרִי זֶה נְאֻמָּן. הֲלֹךְ לָקַח מִמֶּנּוּ, אָמַר לוֹ, מִי כִאֵן

buy from So-and-So, and he asked him; Who sells old produce [*yashan* — produce from last year which already was permitted through the bringing of the *Omer*] here? And So-and-So replied; The one who sent you to me; although they appear to be

מוכר ישן. אמר לו, מי ששלתך אצלי, אף על פי שהן כגומלין זה את זה, הרי אלו נאמנין: ז החמרים שנכנסו לעיר, אמר אחד, שלי חדש ושל חברי ישן, שלי אינו מתקן ושל חברי מתקן, אינן נאמנין. רבי יהודה אומר, נאמנין:

repaying one another's favor, they may be trusted.

(7) If donkey-drivers [who bring produce from a cheap area to one that is more expensive] entered a city and one of them said; My produce is *hadash* but my friend's produce is *yashan*, or; My produce has not been set right [regarding tithes] but my friend's produce has been set right, they may not be believed [he is, in fact, repaying the other's favor and in the next town, the other will return his favor]. Rabbi Yehudah says: They may be believed [the Rabbis were lenient, in this case, since most of *demai* is tithed and they were fearful lest the donkey-drivers would not return to the town if they were not trusted and the people needed them for deliveries].

רבנו עובדיה מברטנורא

מוכר ישן. שירא שמא יאבילוהו חדש קודם שיקרב העומר, ורוב עמי הארץ אין חשודים על החדש והוי כדמאי, דרוב עמי הארץ מעשרים הן, הלכך לא החמירו עליהן כל כך דנימא שהם גומלים חסד זה לזה, תעיד אתה עלי ואני אעיד עליך: ז החמרים. המביאים תבואה ממקום הזול למקום היוקר: אין נאמנים. דודאי גומלים זה את זה, ומשבח של חברו בעיר זו, כדי שישבח חברו את שלו בעיר אחרת: ר' יהודה אומר נאמנים. הואיל ורוב עמי הארץ מעשרים הם, בדמאי הקילו משום חייהן של בני העיר, שיהיו מוכרי תבואה ופירות רגילין לבא שם, ואין הלכה כרבי יהודה: